

[Per Federspiel.]

op under de afsluttende politiske forhandlinger. Jeg tror, meget ville være vundet, hvis man på den måde kunne sikre det, man nu har forhandlet sig til rette om, og som er ganske uafhængigt af vor markedspolitik i øvrigt.

Niels Helveg Petersen: Jeg tror, der er anledning til at gøre lidt mere principielle betragtninger til indledning.

Der har i efterkrigstiden været to store ambitiøse forsøg på at skabe et mere principielt og forpligtende nordisk samarbejde. Begge disse forsøg mislykkedes.

Forud for dannelsen af Atlantpagten førtes forgæves forhandlinger for at skabe et nordisk forsvarsforbund. Forhandlingerne mislykkedes — de strandede ikke på dansk modstand — og de nordiske lande skiltes derefter i forsvars- og sikkerhedspolitisk henseende. Det radikale venstre havde været en drivende kraft i arbejdet på at danne dette forsvarsforbund, og det var for det radikale venstre en stor skuffelse, at det ikke kunne skabes.

I 1950erne førtes årelange forhandlinger om at danne en nordisk toldunion. Man må vel, når man ser tilbage, sige, at disse forhandlinger savnede den store dynamik, savnede den store vilje. Alligevel føltes det deprimerende, at det ikke kunne lykkes for de nordiske lande ved den lejlighed at nå et stort resultat.

Til gengæld er det nordiske samarbejde på andre områder i efterkrigsperioden vokset frem. I stedet for nordisk forsvarsforbund dannedes Nordisk Råd, som nok ofte har kunnet kritiseres for mangel på effektivitet og hurtighed, men som jo i det skjulte — om jeg så må sige — har kunnet producere mange nyttige resultater. Den mangel på hurtighed, der har præget rådets arbejde, er rådet for så vidt uden skyld i selv; det ligger i rådets struktur. Men på trods heraf er der u dramatisk og uvurderligt skabt mange nordiske resultater ved Nordisk Råd.

EFTA-samarbejdet klarede, hvad de nordiske lande ikke selv havde kunnet klare i 1950erne, skabte økonomisk frihed inden for de nordiske lande og forårsagede en stor vækst i den økonomiske samhandel. Der var ved EFTAs dannelse betydelige kredse,

der var skeptiske over for dette frihandelsområde; skeptikerne er nok blevet gjort en del til skamme, og ikke mindst har EFTA-samarbejdet vist sin værdi derved, at det åbnede for den vældige udvidelse i den nordiske samhandel.

Resultatet af det arbejde, der er foregået inden for Nordisk Råd og på alle leder, hvor de nordiske regeringer samarbejder — dette langsomme forsøg på at løse praktiske problemer — og væksten i den økonomiske samhandel har tilsammen i efterkrigsperioden skabt en gensidig afhængighed mellem de nordiske lande, som er betydelig større end nogen sinde før. Det er dette, der er baggrunden for, at der i 1968 blev taget initiativ til at forsøge at skabe et snævrere nordisk økonomisk samarbejde. Det er dette, der er baggrunden for, at det i dag — omkring 2 år senere — ser ud til, at det er lykkedes at skabe et sådant samarbejde.

Det har været en bugtet vej i de to år. I november 1969 fastlagdes en køreplan, der ligesom betegnede et gennembrud. Jeg tror, de fleste efter denne køreplans fastlæggelse anså det for sandsynligt, at nu var et nordisk resultat sikret. Der fulgte stor dramatik i slutningen af 1969, og først siden den 12. januar i år, i de sidste 3 uger, har vejen ligesom været banet for større optimisme. Den 12. januar kom den finske erklæring, der ligesom gav grønt lys for fuld fart på de sidste forhandlinger.

Jeg vil minde om, at der inden for de sidste 14 dage har været kommentatorer og aviser her i landet, som har anset det for ønskeligt, at der skete en afblæsning af disse nordiske forhandlinger, som altså i realiteten var meget nær deres virkeliggørelse. Man må sige, at dramatikken omkring de nordiske forhandlinger ligesom forsvandt, da de kom på embedsmandsplan; til gengæld skred arbejdet frem, og det må nok siges at være det vigtigste.

Den redegørelse, folkettinget hørte i dag, var nordisk, må jeg måske sige, i mere end én forstand; den var det i sin form. Den var i sin form, som vi vel ofte ser på os selv, kølig. Den var konkret. Den svang sig vel egentlig kun i omtalen af fællesmarkedet op til lidt mere lyriske vendinger. Til gengæld indeholdt den bag omtalen af tariffier og præferenceordninger, og hvad der ellers blev nævnt, det største enkelte fremskridt,